

**МЕМОРАНДУМ ЗА РАЗБИРАТЕЛСТВО ОТНОСНО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ИКОНОМИЧЕСКО
ПРОСТРАНСТВО
2004-2009**

между

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

наричана по-нататък „страна-бенефициент”

и

ИСЛАНДИЯ,

КНЯЖЕСТВО ЛИХТЕНЩАЙН,

КРАЛСТВО НОРВЕГИЯ,

**наричани по-нататък „страни от ЕАСТ (Европейска асоциация за свободна
търговия) ”**

заедно наричани по нататък „страни”

Като се има предвид, че Споразумението от 14 октомври 2003 г. за участие на Република Чехия, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Република Словакия в Европейското икономическо пространство се прилага от 1 май 2004 г.;

Като се има предвид, че Споразумението от 25.07.2007 г. за участие на Република България и Румъния в Европейското икономическо пространство се прилага временно от 01.08.2007 г.;

Като се има предвид, че Протокол 38а от Споразумението за Европейското икономическо пространство създава механизъм, чрез който страните от ЕАСТ спомагат за намаляването на икономическите и социални неравенства в Европейското икономическо пространство (наричан по-нататък „Финансов механизъм на ЕИП”);

Като се има предвид, че Споразумението от 25.07.2007 г. за участие на Република България и Румъния в Европейското икономическо пространство изменя Протокол 38а и постановява, че същият е приложим *mutatis mutandis* по отношение на Република България, с някои изключения;

Като се има предвид, че с решение на Постоянния комитет на страните от ЕАСТ № 4/2004/SC от 3 юни 2004 г. страните от ЕАСТ създават Комитет на финансовия механизъм, който управлява Финансовия механизъм на ЕИП (2004-2009);

Като се има предвид, че Споразумението от 25.07.2007 г. за участие на Република България и Румъния в Европейското икономическо пространство и ЕИП Финансовия механизъм ще укрепят отношенията между страните от ЕАСТ и страната-бенефициент и ще бъдат от обща полза за техните народи;

Като се има предвид, че укрепналото сътрудничество между страните от ЕАСТ и страната – бенефициент ще допринесе за осигуряването на стабилна, мирна и просперираща Европа, основана на доброто управление, демократичните институции, правовата държава, зачитането на човешките права и устойчивото развитие;

Като се има предвид, че страните се съгласяват да създадат рамка за сътрудничество с цел осигуряване на ефективното изпълнение на Финансовия механизъм на ЕИП;

РЕШИХА да сключат следния Меморандум за разбирателство:

Член 1

(Цели)

Съгласно чл. 1 от Протокол 38а и във връзка с чл. 1 от Допълнението към Протокол 38а, страните от ЕАСТ създават Финансовия механизъм на ЕИП с цел да допринесат за намаляването на икономическите и социалните неравенства в Европейското икономическо пространство. В съответствие с това, страните по този Меморандум за разбирателство се стремят да избират проекти, които допринасят за постигането на тази цел.

Член 2

(Правна рамка)

Този Меморандум за разбирателство, договорен между страните от ЕАСТ и страната-бенефициент, се тълкува във връзка с и при условията на следните документи, съставляващи правната рамка на Финансовия механизъм на ЕИП:

- Протокол 38а от Споразумението за ЕИП (наричан по-нататък „Протокол 38а”), с който се създава Финансовия механизъм на ЕИП;
- Допълнение към Протокол 38а към Споразумението за ЕИП;
- Процедурните правила за изпълнението на Финансовия механизъм на ЕИП (наричани по-нататък „Процедурните правила”) и съответните им изменения. Процедурните правила са одобрени от страните от ЕАСТ в съответствие с чл. 8 на Протокол 38а;
- Грантовите споразумения, които ще се сключват между Комитета на финансовия механизъм и страната-бенефициент за всеки проект.

Член 3

(Финансова рамка)

1. Съгласно чл.1 от Допълнението към Протокол 38а, Протокол 38а се прилага *mutatis mutandis* по отношение на страната-бенефициент.
2. Съгласно чл. 2 от Допълнението към Протокол 38а, финансовият принос на страните от ЕАСТ е 21,500,000 за страната-бенефициент за периода от 1 януари 2007 г. до 30 април 2009 г., включително; финансовият принос се предоставя на страната-бенефициент от датата на влизане в сила на Споразумението за участие на Република България и Румъния в Европейското икономическо пространство или споразумение за временно прилагане на Споразумението и ще се предостави за използване в рамките на един транш през 2007 г.
3. Съгласно чл. 8 от Протокол 38а, разходите за управление на Финансовия механизъм на ЕИП се покриват от сумата, посочена по-горе. Детайлни разпоредби по този въпрос се съдържат в Процедурните правила.

4. Съгласно чл.1, ал. 2 от Допълнението към Протокол 38а , чл. 6 от Протокол 38а не се прилага. Не могат да се извършват прехвърляния на средства към други страни-бенефициенти в случай на налични недоговорени средства от България и Румъния.
5. Съгласно чл. 1, ал. 3 от Допълнението към Протокол 38а, чл. 7 от Протокол 38а не се прилага.
6. Съгласно чл. 1, ал. 4 от Допълнението към Протокол 38а, финансовият принос за неправителствени организации и социални партньори може да бъде до 90% от сумата на съответния проект.

Член 4

(Роли и отговорности)

1. Страните от ЕАСТ осигуряват подкрепа за избираеми проекти, предложени от страната-бенефициент и одобрени от Комитета на финансовия механизъм в рамките на приоритетните сектори, посочени в чл. 6 от този Меморандум за разбирателство.
2. Страната-бенефициент следва да гарантира пълното съфинансиране на проектите, които получават подкрепа по Финансовия механизъм на ЕИП.
3. Комитетът на Финансовия механизъм управлява Финансовия механизъм на ЕИП и взема решения за предоставянето на финансова подкрепа.
4. Комитетът на Финансовия механизъм се подпомага от Службата на Финансовия механизъм (наричана по-нататък „СФМ“). СФМ е отговорна за ежедневните дейности по Финансовия механизъм на ЕИП и изпълнява функцията на контактна точка.
5. Страната-бенефициент определя Национално координационно звено, посочено в Анекс А, което действа от нейно име. Националното координационно звено носи цялата отговорност за дейностите по управление на Финансовия механизъм на ЕИП в страната-бенефициент, вкл. финансовия контрол и одит и служи като контактна точка. Структурата за управление се съдържа в Анекс А.
6. Националното координационно звено отговаря за идентифицирането, планирането, изпълнението и наблюдението на проектите, както и за използването на средствата по Финансовия механизъм на ЕИП в съответствие с Процедурните правила. То следва да докладва тези дейности на СФМ. Всички нередности трябва незабавно да бъдат докладвани на СФМ.
7. Страната-бенефициент отговаря за финансовия контрол и одит на одобрените проекти. Сметната палата на Република България осъществява независим контрол.
8. Като общо правило и въз основа на естеството на проектите, набирането на проектни предложения следва да се извършва чрез открити процедури.
9. Националното координационно звено гарантира, че инициаторите на проектни предложения са напълно ангажирани и подготвени за тяхното успешно изпълнение.

Член 5

(Годишни срещи и докладване)

1. С цел да се гарантира ефективното изпълнение на Финансовия механизъм на ЕИП, страните се договарят да провеждат полу-годишни срещи между Комитета

на финансовия механизъм и Националното координационно звено. Националното координационно звено представя на срещите доклад, който трябва да включва следните основни точки:

- постигнатия напредък спрямо общата цел на Финансовия механизъм на ЕИП;
- напредъка при идентифициране на проектни предложения в страната – бенефициент;
- доклад относно изпълнението на текущите проекти спрямо установени критерии;
- финансов напредък по отношение на договаряне и разплащане;
- сфери на интервенции и мерки за следващия период.

2. Националното координационно звено организира срещите в сътрудничество със СФМ. Европейската комисия може също да бъде канена като наблюдател на срещите.
3. Анекси А, Б и В могат да се преразглеждат в рамките на полу-годишните срещи. Измененията в анексите, договорени на посочените срещи, не изискват формална промяна в този меморандум. Такива изменения се потвърждават чрез размяна на писма между Комитета на Финансовия механизъм на ЕИП и Националното координационно звено.
4. Протоколите от срещите се изготвят от Националното координационно звено.
5. Първата среща следва да се проведе не по-късно от 6 месеца след подписването на Меморандума за разбирателство.

Член 6

(Приоритетни сектори)

1. Съгласно чл. 3 от Протокол 38а се отпускат суми за проекти в някои или във всички от посочените приоритетни области:
  - а) защита на околната среда, вкл. градската среда, посредством намаляване на замърсяването и насърчаване използването на възобновяема енергия;
  - б) насърчаване на устойчивото развитие чрез ефективно използване и управление на ресурсите;
  - в) опазване на европейското културно наследство, вкл. обществения транспорт и градското обновяване;
  - г) развитие на човешките ресурси посредством насърчаване на образованието и обучението, укрепване на капацитета на местните власти и техните администрации в сферата на административните и публични услуги, както и на демократичните процеси, които ги подкрепят;
  - д) здравеопазване и грижа за децата.
2. Академичните изследвания са избираеми за финансиране, ако са насочени към една или повече от приоритетните области.

Член 7

(Фокусни области)

С цел осигуряване на ефективното използване на финансирането по Финансовия механизъм на ЕИП за индивидуални проекти, то следва да бъде в рамките на фокусните области, посочени в Анекс Б към този Меморандум за разбирателство.

Член 8

(Специфични форми за безвъзмездна помощ)

1. В съответствие с приоритетните сектори, посочени в чл. 6, страните се договарят да създадат, в рамките на общата сума, посочена в чл. 3, специфични форми за безвъзмездна помощ съгласно Анекс В.
2. Страните сключват грантови споразумения, уреждащи условията на всяка договорена сума.

Член 9

(Контрол и достъп до информация)

Комитетът на Финансовия механизъм на ЕИП, Бордът на одиторите на ЕАСТ и техните представители имат правото да извършват всякакви технически или финансови мисии или прегледи, които считат за необходими, за да следят планирането, изпълнението и наблюдението на проектите, както и използването на средствата. Страната-бенефициент следва да осигури нужното съдействие, информация и документация.

Член 10

(Координация)

Всички проекти, представени на Финансовия механизъм на ЕИП, трябва да бъдат в съответствие с националните приоритети на страната-бенефициент и съответните споразумения с Европейския съюз.

Член 11

(Основополагащи принципи)

1. Изпълнението на този Меморандум за разбирателство се управлява от Процедурните правила на Финансовия механизъм на ЕИП и последващите им изменения.
2. Страните се договарят да прилагат най-висока степен на прозрачност и отчетност при изпълнението на Финансовия механизъм на ЕИП, както и целите и принципите на доброто управление, устойчивото развитие и равенството на половете. Страната-бенефициент взема активни мерки с цел да осигури придържането към тези принципи на всички нива, включени в изпълнението на Финансовия механизъм на ЕИП.

Член 12

(Влизане в сила)

Този Меморандум за разбирателство влиза в сила в деня на влизане в сила на Споразумението за участие на Република България и Румъния в Европейското

икономическо пространство. До влизането му в сила, меморандумът се прилага временно от деня на неговото подписване.

Настоящият Меморандум за разбирателство е подписан в четири оригинала на английски език.

Подписан в.....(място) на ..... (дата)

За Република България

За Правителството на Исландия

За Правителството на Княжество
Лихтенщайн

За Правителството на Кралство
Норвегия

Анекс А

СХЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЕИП ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Анекс А описва схемата за управление на изпълнението на ЕИП Финансовия механизъм.

А. НАЦИОНАЛНО КООРДИНАЦИОННО ЗВЕНО

1. Национално координационно звено

Дирекция „Управление на средствата от ЕС” в Министерството на финансите изпълнява функциите на Национално координационно звено. Националното координационно звено носи цялата отговорност за управлението и координирането на дейностите по Финансовия механизъм на ЕИП в България, включително цялата отговорност за използването на средствата, финансовия контрол и одит. Допълнително, неговите отговорности включват, но не са ограничени до следното:

- цялостна отговорност за постигане на целите на ЕИП Финансовия механизъм и за използването на средствата, финансовия контрол и одит;
- идентифициране и избор на проектни предложения, които се изпращат на Службата на Финансовия механизъм (СФМ);
- осигуряване на правилното изпълнение и наблюдение на проектите;
- председателстване на Комитета за наблюдение;
- осигуряване на редовно докладване до СФМ за изпълнението на проектите, финансирани от Финансовия механизъм на ЕИП, както и незабавно докладване за нередности;
- осигуряване на информация и публичност относно наличието на средства и информиране на обществеността за проектите, изпълнявани със средства от Финансовия механизъм на ЕИП;
- гарантиране, че бенефициентите/междинните звена са напълно ангажирани и подготвени за успешното изпълнение на проектите и
- съхраняване на всички документи относно проектите, реализирани по Финансовия механизъм на ЕИП, в съответствие с Процедурните правила.

В съответствие с Процедурните правила, Националното координационно звено гарантира, че финансовият контрол и одитът на проектите се осъществяват в съответствие с приложимите правила. Националното координационно звено осигурява:

- ефикасното и правилно използване на наличните средства
- наличието на пълна и достатъчна одитна пътека във всички институции
- ефективния финансов контрол и одитите на одобрените проекти.

2. Разпределение на задачите

Административната структура за управление на Финансовия механизъм на ЕИП се основава на структурата, използвана за управление на предишни програми,

финансирани от ЕС (ФАР, Преходен финансов инструмент) и Структурните и Кохезионния фонд. Докато Националното координационно звено запазва цялата отговорност за управление на дейностите по Финансовия механизъм на ЕИП в страната-бенефициент, някои управленски задачи се разделят между различни дирекции в рамките на Министерството на финансите, както следва:

- **Национално координационно звено - Дирекция „Управление на средствата от ЕС”** отговаря за общата координация на планирането, управлението, наблюдението и оценката на Финансовия механизъм на ЕИП и изпълнява функциите на секретариат на Комитета за наблюдение. Дирекция „УСЕС” е директно подчинена на заместник-министъра на финансите, отговорен за Европейската интеграция и управлението на средствата от ЕС;
- **Централен съкровищен орган - Дирекция „Национален фонд”** е централна съкровищна институция, отговорна за финансовото управление на помощта, предоставена на България по Финансовия механизъм на ЕИП и изпълнява функциите на Сертифициращ и Разплащателен орган. Дирекция „Национален фонд” се намира под ръководството на заместник-министър на финансите, отговарящ за финансовото управление на средствата от ЕС;
- **Изпълнителна агенция - Дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне”** отговаря за провеждането на търгове, сключването, изпълнението и мониторинга на договори, осъществяване на предварителен контрол, извършване на плащания към бенефициентите и организиране на финансовата система за докладване. ЦЗФД е на директно подчинение към Държавния съкровищник в Министерството на финансите;
- **Одитен орган – Дирекция „Одит на средствата от ЕС”** отговаря за извършването на одити на системите за контрол и одите на проекти на базата на подходяща извадка, гарантира, че системите за управление и контрол на средствата от ЕИП Финансовия механизъм са точни и функционират ефективно и че финансовите интереси на механизма са надлежно защитени. Дирекция „ОСЕС” е пряко подчинена на министъра на финансите.

Посочените по-горе структури, определени за осъществяване на административното и финансовото управление на Финансовия механизъм на ЕИП, са функционално независими помежду си.

1. Дирекция „Управление на средствата от ЕС” отговаря за общата координация и управление на ЕИП Финансовия механизъм. Дирекцията:

- служи като контактна точка за всички дейности по Финансовия механизъм на ЕИП в страната – бенефициент;
- договаря промените във фокусните области със Службата на финансовия механизъм и представителите на страните от ЕАСТ;
- извършва оценка и приоритизиране на проектните предложения и изпраща одобрените проектни предложения на Службата на финансовия механизъм;
- осигурява общата координация и допълняемост на Финансовия механизъм на ЕИП със средствата от ЕС, в сътрудничество със съответните национални власти;
- осигурява редовно наблюдение на проектите, действа като секретариат на полугодишните срещи, подготвя доклад за напредъка по Финансовия механизъм на ЕИП и изготвя протоколи от срещите;

- взема необходимите мерки за осигуряване на публичност на ЕИП Финансовия механизъм;
- съхранява оригиналите на съответните документи в съответствие с Процедурните правила.

2. Дирекция „Централно звено за финансиране и договаряне” (ЦЗФД) отговаря за подготовката на договорите и плащанията към крайните бенефициенти. Дирекцията:

- подготвя тръжната документация и провежда търгове в съответствие с националния Закон за обществените поръчки;
- осигурява сключването на договорите с крайните бенефициенти и последващото изпълнение и мониторинг;
- проверява фактическа и формална коректност на исканията за плащания, представени от крайните бенефициенти;
- осигурява плащанията към междинните звена и бенефициентите;
- поддържа съответна счетоводна система, която осигурява одитна пътека за средствата по Финансовия механизъм на ЕИП;
- подготвя и представя редовни доклади до Национален фонд в изискуемия формат като основа за исканията за превеждане на суми от Национален фонд към ЦЗФД;
- подготвя необходимата информация за докладите за наблюдение;
- съхранява оригиналите на необходимите документи в съответствие с Процедурните правила.

Одит

3. Дирекция „Одит на средствата от ЕС” е структурата, отговорна за финансовия контрол и одит на средствата от Финансовия механизъм на ЕИП. Тя е директно подчинена на министъра на финансите и функционално независима от дирекция „УСЕС”. Дирекцията:

- организира одитирането на системите за управление и контрол на администрацията и извършва одит на проекти въз основа на подходяща извадка. Одитите могат да се извършват от одитори от дирекция „ОСЕС” или от външни одитори, финансирани от техническата помощ, посочена в Анекс В, които работят под контрола на дирекция „ОСЕС” и използват одобрена от дирекцията методология;
- представя на Службата на Финансовия механизъм чрез Националното координационно звено годишен одитен план. Годишният одитен план се основава на резултатите от оценка на риска и показва областите и обектите на одит;
- представя всяка година на Службата на Финансовия механизъм чрез Националното координационно звено доклад, обобщаващ резултатите от одитите, извършвани през докладвания период;
- представя на Службата на Финансовия механизъм чрез Националното координационно звено копия от изисканите одитни доклади.

Б. Разплащания

4. Дирекция „Национален фонд” изпълнява функциите на Разплащателен орган по Финансовия механизъм на ЕИП. Дирекцията:

- координира разработването, изпълнението и поддържането на процедури относно финансовото управление и контрол;
- открива банкова сметка за трансфер на средства от Службата на Финансовия механизъм към Република България;
- сертифицира, на базата на проверка от ЦЗФД, че националното съфинансиране, определено за проекта, е налично;
- сертифицира пред Службата на Финансовия механизъм, че декларациите за разходите са направени на базата на надеждни и проверени документи;
- представя сертифицирани искания за плащания пред Службата на Финансовия механизъм, придружени от необходимите документални доказателства, показващи изпълнението на условията за всяко плащане или където това е приложимо, представя искания за авансови плащания;
- превежда средства на базата на искания от ЦЗФД, придружени с документи за извършените плащания или където това е приложимо – представя искания за авансови плащания;
- докладва пред Службата на финансовия механизъм установени или предполагаеми случаи на нередности, както и предприетите действия;
- осигурява възстановяването на неизползвани или ненадлежно изразходвани средства пред Службата на Финансовия механизъм;
- подготвя необходимата финансова информация за докладите за наблюдение;
- съхранява оригиналите на съответните документи в съответствие с Процедурните правила.

В. Допълнителни структури за изпълнение

Комитет за наблюдение

Комитетът за наблюдение подпомага Националното координационно звено при избора и наблюдението на проектите. Той се състои от представители на Националното координационно звено, дирекции „Одит на средствата от ЕС”, „Национален фонд” и ЦЗФД, съответните ресорни министерства и правителствени структури, представители на регионалните и местните власти, социални и икономически партньори и неправителствени организации. Министърът на финансите определя членовете на Комитета за наблюдение. Назначаването на представители на съответните министерства и правителствени структури е на базата на предложения от съответните министерства.

Отговорностите на Комитета за наблюдение включват, но не са ограничени до следното:

- приема критерии за избор на проекти след консултиране със Службата на Финансовия механизъм;
- представя препоръки до Националното координационно звено относно проектните предложения, които да бъдат изпратени до Службата на Финансовия механизъм;
- следи общия напредък към постигане на целите на Финансовия механизъм на ЕИП и финансовите доклади;
- следи напредъка при избора на проекти;

- следи изпълнението на текущите проекти спрямо установени критерии;
- проверява и одобрява периодични доклади за използването на финансовите средства – договаряне и заплащане;
- гарантира, че Националното координационно звено е напълно информирано за напредъка на програмите, проектите и другите специфични форми за безвъзмездна помощ и съответствието с условията на грантовите споразумения.

Службата на Финансовия механизъм, страните от ЕАСТ и където това е приложимо, представителите на други институции и организации, ще бъдат канени като наблюдатели на срещите на Комитета за наблюдение.

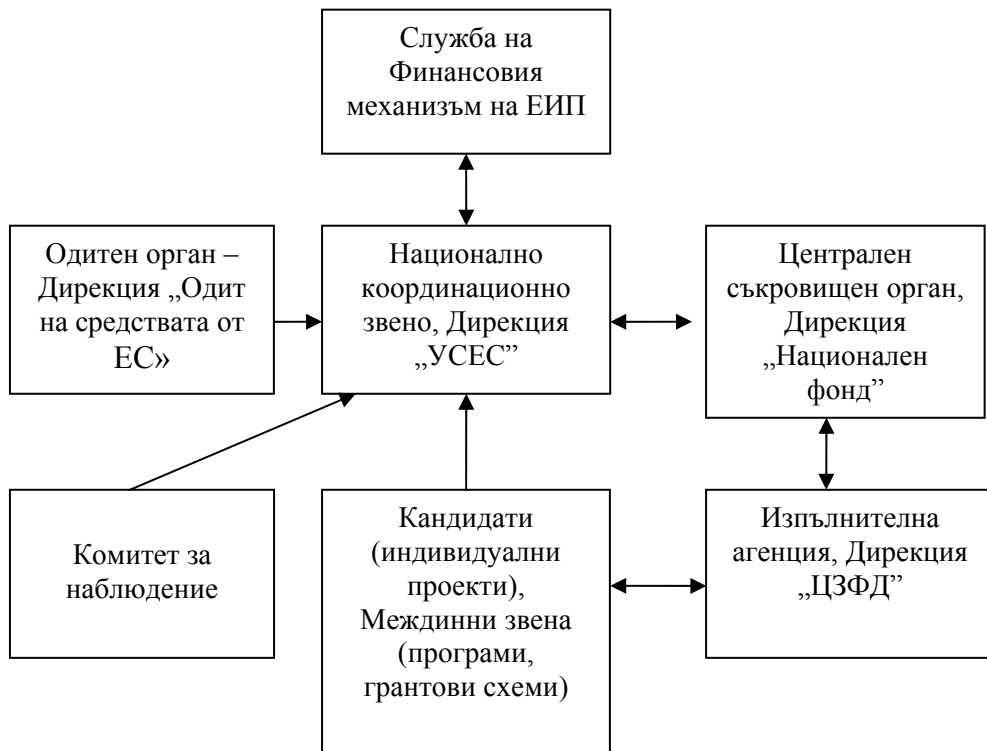
Г. Процедура за кандидатстване

Националното координационно звено организира обявяването на открити процедури за набиране на проектни предложения в рамките на договорените приоритетни области. Предложенията се представят на Националното координационно звено, което осигурява тяхната оценка. Оценката на формалните критерии и критерии за избираемост се извършва от Министерство на финансите, дирекция „Управление на средствата от ЕС“. Ако са открити недостатъци, предложенията трябва да бъдат коригирани от заявителя по искане на Националното координационно звено. Кандидатите, чиито апликационни форми са отхвърлени на базата на формални критерии или критерии за избираемост, могат в рамките на определен срок да поискат от Националното координационно звено да преразгледа решението си.

Предложенията се оценяват на базата на технически критерии и критерии за качество от експерти-оценители посредством точкова система. В резултат от процедурата се изготвя списък от избираеми проекти, класирани по приоритетност, вкл. обосновка. Списъкът се изпраща на Комитета за наблюдение чрез Националното координационно звено. Комитетът за наблюдение преглежда списъка и на базата на класирането, обосновката на експертите, както и други относими и обосновани причини, изпраща на Националното координационно звено класираните проекти, които предлага да бъдат представени пред Службата на Финансовия механизъм. Националното координационно звено изпраща проектните предложения и мотивираното си мнение до Службата на Финансовия механизъм. Националното координационно звено уведомява кандидатите за решението си да отхвърли или да одобри техните апликационни форми.

Съгласно Процедурните правила, Службата на Финансовия механизъм прави препоръки по предложенията и ги представя на Комитета на Финансовия механизъм, който взема окончателното решение за тяхното съфинансиране. На основата на позитивното решение, се сключва грантово споразумение между Комитета на Финансовия механизъм и Националното координационно звено. Националното координационно звено информира кандидатствалите за одобрението или отхвърлянето на проектите от Комитета на Финансовия механизъм.

СХЕМА

АНЕКС Б

**ФОКУСНИ ОБЛАСТИ ОТНАСЯЩИ СЕ КЪМ ЧЛЕН 7 НА МЕМОРАНДУМА ЗА
РАЗБИРАТЕЛСТВО НА ФИНАНСОВИЯ МЕХАНИЗЪМ НА ЕВРОПЕЙСКОТО
ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО**

Финансовият механизъм на Европейското икономическо пространство има за цел да намали икономическите и социални различия в рамките на Европейското икономическо пространство, както и да укрепи двустранните отношения между България и страните от ЕИП.

	ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ	ФОКУСНИ ОБЛАСТИ
1	Опазване на околната среда, включително градската среда, посредством намаляване на замърсяването и насърчаване използването на възобновяема енергия	<ul style="list-style-type: none"> • Поддържане на биологичното разнообразие и природните ресурси; • Развитие на устойчивото управление на горите; • Опазване на почвените води, управление на отпадни води и намаляване замърсяването на въздуха, включително системи за мониторинг; • Развитие на устойчиво отвеждане на отпадните води и насърчаване развитието на рециклиращите системи; • Развитие на устойчив добив на енергия, включително използването на възобновяеми енергийни източници, геотермални енергийни източници, водна енергия и енергийната ефективност.
2	Развитие на човешките ресурси посредством насърчаване на образованието и обучението; Укрепване на капацитета за местните власти и техните администрации в сферата на административните и публични услуги, както и на демократичните процеси, които ги подкрепят	<ul style="list-style-type: none"> • Увеличаване на компетентността и административния капацитет на централните, регионалните и местните власти /общини, включително използването на информационни технологии; • Развитие на кадастъра чрез създаване на информационна система за пространствени данни; • Насърчаване на социалния диалог.
3	Здравеопазване и грижа за децата	<ul style="list-style-type: none"> • Подкрепа на деца от рискови групи; • Рехабилитация на сгради, модернизация на оборудването и системите за управление; • Превантивни мерки за намаляване на наркотичните и алкохолните зависимости и подкрепа за здравословния начин на живот; • Предотвратяване и подобряване лечението на заразни болести (ХИВ/СПИН и Туберкулоза).

4	Опазване на европейското културно наследство	<ul style="list-style-type: none"> • Запазване и възстановяване на културното и историческо наследство; • Използване на нови технологии за подобряване управлението на археологичните, исторически и религиозни колекции.

**СПЕЦИФИЧНИ ФОРМИ ЗА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ СЪГЛАСНО ЧЛ. 8 ОТ
МЕМОРАНДУМА ЗА РАЗБИРАТЕЛСТВО**

Страните се споразумяват за следните специфични форми за безвъзмездна помощ, които ще бъдат допълнително развити за окончателното им одобрение:

1. Фонд за неправителствени организации

Фондът за неправителствени организации ще подкрепя укрепването на неправителствени организации, организации с идеална цел, като активен партньор в публичния дебат и участието на неправителствени организации в приоритетните области, посочени в чл. 6 от Меморандума за разбирателство.

2. Техническа помощ

Подкрепата ще повиши административния капацитет за изпълнение на Финансовия механизъм на ЕИП в страната-бенефициент. Ще се подкрепят мерки относно изпълнението на Финансовия механизъм на ЕИП, като подготовка на изпълнението, оценката на проектите, финансови потоци и наблюдение, разходи във връзка със срещите на Комитета за наблюдение (включително разходи за работни групи и експерти), срещи със страните от ЕАСТ във връзка с изпълнението, рекламните и информационни дейности, както и одита, наблюдението и проверките на място.

3. Фонд за подкрепа на сътрудничеството между училища/предоставяне на стипендии

Ще бъде разработена грантова схема за подкрепа на програми за обучение и обмяна на опит за преподаватели и експерти от средните и висши учебни заведения и университети между съответните институции в Република България и страните от ЕАСТ в приоритетните области, посочени в чл. 6 от Меморандума за разбирателство.